

LA VEU DEL VALLÈS

SETMANARI IL·LUSTRAT

LITERARI Y DEFENSOR DELS INTERESOS MORAIS Y MATERIALS DE LA COMARCA

LA VERGE DE LA SALUT. (Esculptura de Vallmitjana Fotografia de P. Fàbregas, de Sabadell.)

UNA JOYA DEL VALLÉS

Hourém avuy nostra publicació reproduhint la hermosa fotografia que 'l distingit artista sabadellés D. Pere Fabregas feu de la imatge que 's venera en lo Santuari de la Salut de la vehina ciutat; quina obra d'art, per la pulcritud de sas líneas, per la inspiració artística que entranya y actitut bellament mística, diu á las claras que una imatge tant perfecte sols pot concebirla y realisarla un preclar talent com ho es l'insigne escultor senyor Vallmitjana, honra de Catalunya, gloria de Espanya y admirat del mon enter.

Avuy que la estètica s' imposa y l' ambient s' cempla de corrents d' art, no es cap sacrilegi posposar á las imatjes que en forma de campana venían venerantse en molts Santuaris, altres imatjes que simbolisin la mateixa Divina Magestat ab mes gust plástich, mes artísticas en sas líneas y actitats y aixís la fé que inspiran al creyent no es méns ferma, ans al contrari; la contemplació de una obra acabada y perfecte, psicologicament parlant, pot que sigan mes enteras y francas las reiteracions d' amor y sumissió que rendeixin los que 's postrin pera alabar á la Divinitat y demanar sa Gracia.

Per aixó no titubejaren los sabadellenchs en aixecar á la Reyna dels Angels un magnífich temple que suphís sa antiga y ruïnosa hermita y reemplassar sa molt més antiga imatge desprovista de tota condició artística per altre que parlés hesmosament al cor y als ulls.

Aixís, donchs, creyent nosaltres que la reproducció d' aquesta obra en nostras planas ha de ser acullida per nostres constants favoreixedors ab verdader plaher, hem tingut especial gust en ferho, que si bé petit lo tribut que al art rendim ab tal acció, com que está dintre de nostras forsas y es fet ab tot lo cor, resulta gran com lo mes gran tribut d' admiració que altres ab majors forsas pugan oferir al art catalá.

FRANCESC CRIAGH.

Avuy conforme ja diguerem tindrà lloch en lo teatre del Centre Católich d' aquesta vila, una escallida funció. Per una companyia d' aficionats de Barcelona, se posarán en escenz *La Salvació, Cura de Moro y Los héroes del Bruch*.

La cuestió d' Orient

Creta, la comarca d' aquest nom que ja fa temps lluyta pera recuperar sa personalitat grega, está avuy en caó de veurer realissats los afans de tota sa vida.

Aixís ho sembla evidenciarho sa actitut que, admira tot lo mon, que té la vista ficca en son demá.

Grecia, com mare amorosa, puig que 'ls cretenchs son de rassa grega, ha corregut en ajuda de sos fills, y 'ls coratjosos cretenchs lluytan pera deslliurarse del despotisme de Turquia, quina sultá persa conducta que ha ocasionat tantas mataneas de cristians en Creta, ha merescut d' el gran home d' estat inglés Mr. Gladstone, la terrible dictat de «gran assesi».

Lo sultá de Turquia Abdul-Hamid, promoté reformas en Creta que afavorissen als cristians, mes pera privar son plantejament s' ha recorregut per los funcionaris turchs en dita comarca, á tota mena de brutalitats, que han sigut com la gota d' aygua que ha fet vessar lo vas, promovent l' actual insurrecció.

Mes com que la justicia sempre ha triomfat, y la causa de Creta es justa, tart ó d' hora veurán lluhir los cretenchs lo sol de sa llibertat.

Contra 'l despotisme turch y sa religió contraria á la de Cristo, lluytan avuy los fills de Creta y surten ab molta enteresa en

sa defensa los fills de l' hermosa Grecia, ab son rey al devant del moviment.

Los estats que s' alomenan cristians s' han ficat en aquesta cuestió, y pera que Grecia deposi s' actitud invocan la pau europea, pera que aixís se mantinga lo que ab tan d'acert ha dit un conegut escriptor, «*eixa ruïnosa locura política*, á que se 'n diu pau armada y es egisme pur de pocas familias potentadas constituídas en suprema autoritat, encare avuy per atrás de vairs pobles de la culta y desgraciada Europa.»

Sia com se vulga 'l resultat de la cuestió de Creta; la justicia de sa causa y l' actitud del poble grech, ha sigut vista ab bons ulls per tots los pobles que senten amor al lloch nadiu y que desitjan la prosperitat de sa comarca.

Ab aquest objecte ne parlém nosaltres, després de lo que hi ha dit sobre 'l particular la premsa de tots colors y de totes parts, puig defensors també de una comarca com la vallesana, hem de veurer sempre ab bons ulls com las demás progressan, y procuran sos fill sa prosperitat moral y material.

RIPOLLETENCI.

A LAS NOYAS DE RIPOLLET

Sostinch, afirmo y confeso parlant catalá, clá y net que no he vist nenas tant monas com las que hi ha á Ripollet.

Si per mostra de las cosas diu que ja basta un botó las del ball de las gitanas aproban ma afirmació.

¿Qui no admira de la *núvia* aquell tipo angelical, y aquells ullets hermosíssims ab tant gerbo y tanta sal?

¿Qui contemplant sa bellesa com vaig contemplarla jó, dintre son cor no experimenta una dolsa sensació?

Antonieta ja vaig dirteho y ho repetesch tal com es, tinch t' irratge dins ma pensa y no t' olvido may més.

Y á la linda Gayetana á veurer ¿que l' hi diré? donchs que balla ab molt salero y espresions d' aquell forné.

A n' aquellas dos Marias de boniquesa un primor desde avuy m' hi ofereixo son mes humil servidor.

Y en fi, que váren deixarne tal impressió dins mon pit que 'm casaba ab totes ellas si 'm vulguessin per marit.

J. MISTOS DE MOLLET.

EFEMÉRIDES VALLESANAS

MES DE MARS

Dia 7.

1720. *Mort.*—Finsix lo P. Jaume Cortada, fill de Tarrassa y un dels mes distingits deixebles de la escolania de Montserrat, Guanyá gran renom com á organista.

Dia 8.

1377. *Venda.*—Pere III, ven á carta de gracia al Infant En Martí, las vilas y llochs de Granollers y Caldas.

Dia 9.

1485. *Guerra dels remensas.*—Los qu' havian estat á Granollers lo dia 5, van á Barcelona pera celebrar concell destinat á parlar dels remensas, assistinthi l' Il·lm. Senyor Infant lloch tinent y 'l senyor Ccmte de Cardona y de Prades, pare del Condestable.

Dia 10.

1485. *Guerra dels remensas.*—De la tropa que manaba 'l condestable d' Aragó, n' havian quedat alguns individus á Granollers; orreguent en aquet dia ab ells y dos

cents cinquanta pagesos, un fort topament fora de la vila, de resultas de que 'ls pagesos sufriren vint baixas, fentse presoners ademés á divuyt. Cuatre d' ells varen ser penjats á dintre la vila.

Dia 11.

1827. *Honors.*—D' aquesta fetxa es una merescudíssima distinció que per medi d' un Royal Despatx, recau en un fill de Tarrassa, Joaquim Sagrera y Domenech, terror del invassor francès, atropellat per ell en sa persona y en sos interessos infinitat de vegadas. Be 's mereixia, donchs, lo titol que li dona 'l rey Ferrán VII pera ell y sos descendents lligitims per línea recta mas culina, de ciutadá honrat, cavaller y Noble del Principat de Catalunya, pero mes honrosa distinció encare 's guanyá l' ilustre tarrasench y es la eterna admiració de sos compatriotas.

Dia 12.

1462. *Guerra dels remensas.*— Havent sortit lo dia anterior de Barcelona, en direcció al Ampurdá, s' hostatja la Reina Joana Enriquez en lo Castell de la Roca. L' objecte d' aquest viatge era segons la hipócrita Reyna y mal mirada madrastra la pacificació dels remensas, pro las autoritats populars se posáren á la mira de lo que pogués succehir.

Dia 13.

1485. *Guerra dels remensas.*— A Barcelona preparaban una nova embestida contra 'ls remensas. Y ab tal motiu en aquest dia que era diumenge, una inmensa Gentada acompanya la bandera de la ciutat fins al Portal Nou, ahont la devia pendre lo qui 's disposaba á combatre als amotinats, que era l' Ilm. Sr. Infant Llochtinent.

J. MASPONS Y CAMARASA.

Granollers.

CRÓNICA

Cridém l' atenció de las autoritats competents sobre 'ls fets escandalosos que tot sovint passan en lo célebre *Coll de Moncada*, puig á pesar de la molta vigilancia que te en dit lloch la guardia civil de Moncada, com que son pochs individus, ab tot y son bon zel, no poden acabar d' exterminar als que á costa dels pobres carreters volen viurer ab l' esquena dreta.

Ha sigut colocat en la galeria de Catalans il·lustres de Barcelona lo retrato de D. Frederich Soler.

Diumenge passat tinguerem lo gust de saludar en aquesta vila al distingit actor del teatre catalá D. Iscle Soler, qui en companyia d' altres amichs vingueren á pasar lo dia en la torre que posseheix en aquesta vila, nostre bon amich lo conegut fabricant de Barcelona D. Ricart Cabot.

També en dit dia tingué nostra vila la satisfacció d' hostatjar encara que per poca estona á la digna filla adoptiva de la mateixa, la Sra. D.ª Maria Torra V.^{da} d' Almirall, que durant los pochs moments que tingué disponibles visitá las obras del edifici que mercés á son desprendiment y piadosos fins prompte se enjoyará nostre vila.

Lo dissapte passat seguint lo costum dels demés anys, tingueren lloch en la plassa de la Constitució, devant de numerosa concurrencia y presidits per lo magnífich Ajuntament, los tradicionals y típichs balls de las gitanas.

Sortiren á plassa, á més de dos collas de nostra vila, dos de Santa Perpétua y una de Mollet.

L' acte resultá animat y tothom que hi asistí ne quedá sumament satisfet.

Ahir al vespre tingué lloch l' acte d' entrega del misatge de simpatia que per iniciativa de la "Unió Catalanista" enviém al Rey de

Grecia per mediació del senyor Cònsul de dita nació, gran número de societats y periòdichs de Catalunya.

Ab tal motiu l' "Orfeó Catalá" que dirigeix lo mestre Millet, y la "Catalunya nova" que dirigeix lo mestre Morera, donáren una serenata devant del Consulat de dita nació en Barcelona.

Avuy á las vuit del matí tindrà lloch en lo local de costúm, lo regoneixement per lo metje municipal D. Narcís Fuster dels quintos del actual reemplás d' aquesta vila.

Ahir al matí aparagué cubert de neu lo cim de la montanya de Sant Llorens, lo que produhí molt fret en los paratjes ahont passa 'l vent que besa dita montanya essent de temer que haurá fet malt á moltas plantas y arbres qu' estaban ja florits y aprop d' esclatar los borrons.

Avuy aquest matí ha de reunir-se lo Soma- tent d' aquesta vila el qual deu ser revistat per lo Sr. Ausiliar.

Santa Perpétua.—Dilluns de la pasada setmana ab motiu de celebrarse en la plassa de la vila lo típich ball de las gitanas, se vegé aquest poble molt concorregut de forasters; molts d' ells se quedáren al ball de nit que per cert se vejeren las dugas salas plenas de gom á gom y tan á la tarde com á la nit hi hagué molta pau y tranquilitat.

—Avuy á las vuit del matí, se procedirá en la casa de la vila al regoneixement dels quintos del present reemplás. Dit regoneixement lo efectuará lo metje titulat don Joseph Torruella.

Mollet.—Dimars de l' altre setmana á las 11 de la nit explotá en lo portal del senyor Maymó, fiscal municipal de Montornés, un petardo que no produhí cap desgracia personal, pero sí desperfectes en parets y mobles. ¡Quina

conciencia tant cohenta han de tenir los que de mica en mica coneixen son la causa d' haver arribat á aqueix extrém un poble tan pacífich com era Montornés! ¿Servirá aqueix fet de llisó als que en tots los pobles del nostre estimadíssim Vallés dirigeixen la opinió.

—Que va perdentse la costum del "Ball de las gitanas" en lo Vallés, ho acredita lo següent:

A *Parets* hi hagueren: 2 collas del poble, 3 de *Santa Perpétua*, 1 de *Llissá de Vall* y 1 de *Llissá de Munt*. Celebrá la festa lo dijous Llardé.

A *Ripollet* lo dissapte: 2 del poble, 2 de *Santa Perpétua* y 1 de *Mollet*.

A *Santa Perpétua*, lo dilluns: 3 collas del poble, 2 de *Ripollet* y una de *Parets*.

A *Mollet*, lo dilluns: 5 del poble y 1 de *Ripollet*.

—Tots los que entre 9 y 10 del matí del diumenge últim eram á la plassa vejerem una gran munió de comparets que anavan ab la fanga de puas al coll.

Un va preguntar!—¿D' ahont veniu?

—De fangar un camp d' un malalt pobre.

Al moment várem pensar: vethaquí posat en práctica lo cuadret de "Costúms del Vallés" publicat en lo número 10 d' aqueix *setmanari*.

No hi feya falta, com no hi falta may, lo caritatiu vehí Joan Pujol (á) Manyó, que sígui ab son cornetí ó ab lo timbal, es qui fa sa, bér als vehins á qui s' ha de socórrer. Actes aixís omplen lo cor d' alegría. Deu premiará á tots los que fan bé al próxim, encara que sígan despreciats en lo mon.

Lo Manyó molts el coneixen y tractan com á ximplet, perquè per Carnestolitas 's vesteix l' un any d' una cosa, l' altre d' unaltre. Aquest any anava de *nigromdtich*; trajo y cucurucho 'ls duya revestiss de cartas.

Granollers: A Sant Sadurní de Montornés, d' aquest partit judicial y quina població en tot son extens terme municipal no passa gayre més de 1.000 habitants, hi tingué lloch lo dia 23 del passat mes un succés propi més

aviat de la corrupció refinada d'una gran capital. A las 11 de la nit explotà un petardo al davant de la botiga d'en Joseph Maymó, coneguda per á ca 'l Xich, essent una sort que no ocasionés cap desgracia personal, produhint sols alguns desperfectes en la porta y entrada de la botiga y gran trencadissa de vidres. En virtut de la nova lley d'explosius, ha passat l'assumpto á la jurisdicció militar, havent sigut nombrat jutje instructor lo primer tinent del Escuadró de llancers de Borbó, aquí acuartelat, D. Arthur Salas, de quin bon zel se 'n espera molt pera la averiguació dels autors de la perillosa alarma promoguda á Montornés, un dels pobles més minet per las baixas y abominables passions de partit.

—Los balls que per aquets dias passats organisaren diferents societats recreatives, resultaren bastant ensopits; no lográ atraure la concurrencia d'altres épocas en lo Cassino la notable orquesta barcelonina "La Unió Artística" que dita societat, fent un *tour de force*, contractá per tres dias seguits, pensant tal vegada vivificar aixís sa existencia posada avuy en perill, entre altrás causas, per las banderías polítiques que tan embruteixen á nostra estimada vila.

Pera la vinente Cuaresma prepara 'l Centre Católich una série de vetlladas musicals y literarias qu' es d' esperar serán molt agradosas. Lo diumenge en una espayosa sala de dita societat, lo President don Joan Francisco Alesan, ilustrat, advocat y notari, llegí un bonich discurs davant de numerosa concurrencia, demostrant las ventatjas generals que reportan las associacions católicas y 'ls beneficis particulars que 'n reben los que d'ellas forman part. Feune acte seguit del discurs un odecuat comentari 'l Rvnt. Manel Travessa, vicari de la Parroquia, ab lo que 's doná per acabada ab agrado y profit de tots, la conferencia en cuestió, que fou una de las que sobre un punt de moral celebran trimestralment los socis del Centre Católich.

Durant lo dilluns y dimars s' efectuaren respectivament segons antiquíssima costúm los típics espectacles coneguts per *l'olla dels*

pobres y 'l *ball de donzellas*, que es de lo més bonich que hem sapigut conservar.

A las noyas del Vallès.

LA VEU DEL VALLÈS s' escampa francament repercutint, per ciutats, pobles, masias, de gent que treballant viu.

Per lo tros de Catalunya, 'hont arrela ja d' antich, que no hi probin terras hermas, conreuhats com un jardí.

Escolteume, Vallesanas; per vosaltres ara escrich; puig per dirvos quatre cosas, ja la ploma tinch als dits.

No us conech pas ben bé á fondo; sols de passada us he vist; ben poch sé de vostras festas, pero bon concepte 'n tinch.

Com de comarca pagesa, ja se sab, no s' ha de dir; la franquesa y mes bon tracte, es tant ferma com sos fins.

Y vosaltres que 'n sou fillas, com poncellas dels jardins, enemora lo bell ayre, de vostre port pagesiu.

No volgueu semblar senyoras, vostras gracias enlletjint; presenteuvos naturalas; puig la pintura es sols tint.

Are y sempre qui fa gala, d' adornarse ab lo postis, es un pot d' apotecari; malestruga de marits.

Pel Llobregat, també 'n corren, que s, adornan ab fals brill;

per la moda estrafalaria,
van per terra 'ls dons mes richs.

—
Mes, aquestas, perteneixen,
casi sempre al art fabril;
pel que toca á las pagesas,
no hi há en ellas fals enginy.

—
Seus assemblan, Vallesanas;
ab sos escayents vestits;
de cos noble y ben sencillas,
en la llar y el camp servint.

—
Deu vos dó salut hermosas;
feu la ditxa dels fadrins;
pero alerta á equivocarvos,
al destinat per marit.

—
No tracteu ab *pan y toros*,
que 's la pesta y sos fatichs;
res de paraulas estranyas;
clar y catalá es bonich.

—
Esculliu lo bon cantayre;
generalment, son festius;
no us cregueu pas que jo vinga
ab pretencions, ja, ni 'ls mils!

—
Altres mals de cap no 'm mancan;
so casat, tinch dona y fills;
y si 'm trech la barretina,
llisa lluna 's veu lluhir.

JAUME CASAS PALLEROL.

Cornellá del Llobregat.

QUINTAS

Conforme prometerem en lo número pasat, dirém alguna cosa respecte al expediente dels joves que pretenguin eximirse del servey de las armas, amparats per la lley. No dirém quinason las exempcions, en primer lloch pera no ser massa extens y en segon lloch perquè en general son ja conegudas.

Avay ens conretirém á las que 's refereix l'article 87.

La condició pera poguer ser aplicables las exempcions compresas en dit article és la pobresa y en consecuencia sens aquest requisit no cal intentar los beneficijs de la lley, lo qual per acreditarla se deu instruir un expedient.

S'entendrà per pobre, tota aquella persona qu'encar que poseexi alguna cosa, si privada del ausili del fill, net ó germá que deurá ingressar en filas, no pogués proporcionar-se ab lo producte de sos bens, los medis necessaris pera la seva subsistencia y la dels seus fills ó nets que no hagen complert 17 anys, tenint en present las necessitats de la familia y las circunstancias de cada localitat; tenint en compte: 1.er el preu de las subsistencias; 2.^{on} lloguers que satisfén las classes menos acomodadas; 3.er número d'individuos de que 's compona la familia y la etat y sexo de cada hù y 4.ta total que necessita la familia pera viurer. Per regla general (diu lo reglament de quintas) se considerarà pobre á tota persona que guanyi un jornal de tres rals diaris, més un ral per cada una de las personas de sa familia.

Se formarà l'expedient ab la sollicitut del interessat en que's demanará l'exempció per lo motiu que cregui l'abrassa la lley, unint'hi las partidas de naixement, matrimoni, defunció y fé de vida necessarias pera justificar l'etat, estat civil y existencia del que pretent l'exempció, aixís també de cada hù dels demás individuos de la familia; certificacions del Ajuntament, ab referencia al amillament, de la riquesa que per territorial ó industrial disfrutin los mateixos. Després se deurá fer constar en l'expedient las declaracions, que baix jurament, deurán fer quatre testimonis, dos dels quals serán proposats per l'interessat y los altres dos per l'Ajuntament, que serán joves ó pares dels compresos en l'allistament del any en que 's practiqui l'expedient, los testimonis entre sí y

ab l'interessat no 'ls hi pot comprendre cap cas dels mencionats en los generals de la llei, dat cas que no hi fossen suficients los del reemplaç s'acudirà als que debuen ser allistats l'any següent. Informarà també l'Tinent d'Arcaide del districte corresponent.

A més de justificarse la pobresa, deurà probarse ab los mateixos procediments que 'l jove que pretent eximirse manté ab lo producte de son treball á la persona que produeix i'excempeió y que privada del auxili que l'hi presta aquell no pot materialment subsistir ni éll ni la seva familia. De la mateixa manera 's deuré justificar, —cas de que 'l jove tingués un germá casat— probant que l'esposa d'aquest no té bens de fortuna y no té cap professió ó industria lucrativa y la absoluta impossibilitat en que 's troba lo germá casat de poder mantenir á la persona que produeix l'excempeió.

En aquest estat l'expedient, s'oferrà als tres joves del allistament que tingan los tres números que segueixen al del interessat perquè élls ó sos pares digan lo que creguin convenient, poguent acompanyar quants documents ó justificatius creguin oportuns referents al cas, debentse fer constar per diligencia en l'expedient, la que firmarán si dessisteixen de tota reclamació ó estessin conformes ab tot lo fet; sens perjudici del dret que té qualsevol altre jove del mateix reemplaç, pera apersonarse en l'expedient si 's creyés perjudicat. Si los que fan expedient tenen los últims números de manera que ja no'n quedessin tres los que faltin, seguirán per lo número 1, 2, 3, etc. Cas de no haber hi suficients joves pera practicar las ditas diligencias se cridarà als que corresponguin ser inclosos en l'allistament del any següent.

Los expedients y documents que s'acompanyin deurán ser fets ab paper de deu còntims, pero en lo cas d'esser revocat l'expedient deurá reintegrarse lo valor á la clase que correspongui.

En números vinents parlarem de las altres classes d'excempeions y de los procediments de la «Comissió mixta de reclutament» debém adelantar ara, tant s'ls pera que los joves no contreguin compromisos, que forman part d'aquesta Comissió lo Sindich y un altre individuó de l'Ajuntament del respectiu poble y que per lo tant tindrán los joves qui defensará sos drets en la Capital poguentse estalviar los honoraris d'aquestas *agencias* que 's dedican á la defensa d'expedients de quintas.

Mercat de Granollers del dia 4

Blat, 17'50 ptas. cuartera.—Blatdemero, 10 ptas.—Cigróns, 24 ptas.—Cibada, 8'50 ptas.—Favas, 12'00 ptas.—Favons, 13 ptas.—Ordi, 8'50 ptas.—Bessas, 15 ptas.—Alonjetas: dragana, 25 ptas., paretana, 21 ptas., ganxet, 30 ptas., cara girada, 30 ptas., rénech vermell, 29 ptas., rénech blanch, 42 ptas., de la avellana, 30 ptas., motja, 35 ptas. y manresana, 25 ptas.—Patatas: bolado vermell, 4'25 ptas. quinta, bo ado blanch, 4 pesetas, ull fondo, 3'75 ptas. y gabatxa, 3'25 ptas.—Ous, 1 pta. la dotzena. Fou regular.

Firas desde'l dia 8 al 14 de Mars

Dia 8.—Figueras, Isona, Sant Martí, Sasgoyolas y Soirona.—9 y 9; sea d' Urgell.—11; Capelladas y Salàs.

Santoral de la setmana

Dilluns 8.—St. Joan de Dea far. y Sta. Eren a mr.

Dimars 9.—St. Paciá bisbe de Barcelona y St. Francisca vda. romana —*Anima*.

Dimecres 10.—St. Mentó y 39 comp. mrs.—*Tèmporas*.

Dijous 11.—St. Constantí cf. y St. Ramiro mr. *Quart creixent a las 3 h. 16 m. de la tarde, en Gèminis*.

Divendres 12.—St. Gregori lo Magno p., *Tèmporas; Abstinencia de carn*.

Dissapte 13.—Sts. Ramiro y Rodrigo mrs.—*Tèmporas; Ordres*.

Diumenge 14.—*II de Quaresma*.—Stas. Florentina vg. y Matilde reyna.

SOLUCIONS AL TRENCA CLOSCAS ANTERIOR

Xar da.—Morera.

Tarjeta.—Batalla de Reynas.

Impremta de M. Ribera, Sant Domingo, 34.-Sabadell.